

Dansk opgave af Kræn Bech-Petersen

Indholdsfortegnelse	side
Indledning	3
Resumé	3
Om Per Helge Sørensen	3
Stakkels Herman	4
Spindoktorer	6
Konklusion	8
Litteraturliste	11
Ondskabens kommunikationsakse (Bilag)	12
Biografi af P.H. Sørensen (Bilag)	13
Referat af Spin (Bilag)	14
Dansk Realisme A/S (Bilag)	14
Spørgsmål til en "Spindoktor" (Bilag)	16

Indledning

I denne danskopgave anno 2004 vil jeg med udgangspunkt i en analyse af hovedpersonen Herman og Spindoktorer, der optræder i romanen, se på, hvilke interesser en journalist (Camilla Drejer), en marketingsmedarbejder (Rebekka) og en spindoktor (Kristian Nyholm) har i en medieskabt "sammensværgelse" mod en almindelig borger. Ud fra dette vil jeg vurdere, hvilken rolle spindoktorer spiller i denne bog. Jeg vil kigge på de forskellige personer, hvordan de opfører sig m.m. Bogen er skrevet fra fire forskellige personers synsvinkel på den samme sag, og det er det jeg vil gå i dybden med.

Resumé

"Spin" handler om 4, tilsyneladende, helt almindelige mennesker. Vi følger en politiker, en journalist, en samfundsborger og en marketingsmedarbejder. Herman, der er ansat som konsulent hos et software-bureau, oplever, hvordan man den ene dag kan lokkes ud i Internettets gråzoner, for de næste dage at blive fyret, hængt ud i pressen, droppet af kæresten og sagsøgt. Han oplever en del indenfor kort tid, der påvirker ham psykisk. Vi følger også journalistpraktikanten Camilla Drejer, der prøver at finde den rigtige historie til forsiden. Derudover møder vi kontorchefen, Kristian Nyholm, der bare gerne vil have at hans minister er tilfreds, og marketingsmedarbejderen, Rebekka, der lever efter en bog, fordi hun tror, at det er vejen til succes.

Om P.H. Sørensen

Per Helge Sørensen (f. 1968) har skrevet 2 bøger. Den første, *Mailstorm* (2000), vakte stor opmærksomhed, da den omhandler overvågning af Internettet.¹ I 2003 skriver Per Helge Sørensen så bogen *Spin*, der bliver modtaget med meget kritik pga. sit tabu emne: Porno på Internettet. Endvidere blev den kritiseret for at få medier og politikere til at fremstå som skurke i denne sammenhæng. Det er ikke uden grund at Per Helge Sørensen vælger at skrive netop bøger, hvor IT indgår. Han arbejder selv som konsulent i IT-firmaet Digital Rights, der arbejder på at indføre ytringsfrihed og privatliv på det verdensomspændende

¹ Overvågning af almindelige borgere leder tankerne hen på en anden berømt bog, nemlig *1984* af George Orwell. Ud fra en søgning på bibliotek.dk viser, at overvågning er et emne, der ikke er skrevet så meget om.

Internet.² Det faktum, at han arbejder med disse problemstillinger gør, at han har fingeren på pulsen, hvor det går galt. *Det, jeg ønsker, er at vise læseren, hvad der faktisk foregår bag kulissen og via den gode historie at få læserne til at tage stilling til problemstillinger (...)*³ Det synes jeg, at han formår med denne bog, der i øvrigt er skrevet i et meget læsevenligt sprog, dog med engelske udtryk, der kan misforstås.

Stakkels Herman

Denne bog har en yderst speciel komposition, idet P.H. Sørensen har valgt at skrive den samme historie fra fire vinkler, for at illustrere hvem, der har magten. Hvorfor har han valgt at gøre det på den måde? Det er svært at sige, hvorfor han har gjort det, men det er min overbevisning, at han prøver at vise, hvordan magtstrukturen i dagens Danmark er opbygget.

Men hvem har så den egentlige magt i denne bog? Det første indtryk man får af dette, når man har læst bogen første gang, er, at det er en meget ligelig firedeling af magten. Der er alle afhængige af hinanden, men alle nøglepersoner i denne bog, er under indflydelse af en spindoktor, hvis de ikke selv er en.

I starten af bogen får man et godt indtryk af, hvordan hovedpersonen Herman er. Man kan dog hurtigt komme i tvivl om, hvorvidt det kun er ham, der fokuseres på, da denne fortæller-person, 3. person, springer frem og tilbage mellem lokationerne.

Herman havde lige fået et glimt af paradiset. indleder bogen med, at han drømmer om det lette liv uden problemer. *Og det lette liv, supplerede Herman for sig selv (...)* afslutter bogen, hvor han mener, at han har opnået det, han søgte. Ingen problemer, en kæreste uden ridebukselår, giver et indtryk af, at vi har at gøre med en drømmer. *Alt var, som det skulle være. (...)* »Og kan du huske den mail, du sendte?«⁴ Herman sidder og drømmer om det perfekte liv, men bliver revet ud af drømmen, da hans kæreste, Karin, bryder ind. Tilsyneladende har han et godt liv, men han går meget op i udseendet på den, han er sammen med, altså en materialist og en drømmer på samme tid.

Det første stykke tid kommer man ind i Hermans tanker, og man danner sig nogle tanker om, hvad der egentlig er galt med ham, siden han kan få sig selv til at kigge på børn,

² Litteratursiden, op.cit., P.H. Sørensen

³ G.B. Rasmussen, op.cit.

⁴ P.H. Sørensen, op.cit., side 124

der klæder om. *Det var jo slet ikke porno, det handlede om. (...) en smule af det lette liv.*⁵ Herman bekymrer sig for meget. Han mener, at han ikke har tid til at afslutte et projekt og starte på et nyt. Han kan ikke overskue det, og det er i virkeligheden det, der bliver startskuddet til, at han vælger den pornografiske udvej. Han kan ikke overskue et parforhold med problemer. Derfor opsøger han nogle cyber-piger, fordi de ikke kan blive sure på ham. Det eneste han skal gøre, er at læne sig tilbage og nyde showet. Han kan ikke overskue, hvad der vil ske, hvis han går ind på disse sider. Han kan ikke se det store problem i det. På den måde kan vi se, at han faktisk ikke tænker særlig meget, og det kan blive udnyttet af andre.

*...olepigese. Det behøvede ikke at have noget at gøre med hans hjemmeside, gentog han for sig selv.*⁶ Her ser vi hvordan Hermans paranoia bryder ud, og begynder at bekymre ham. Han er for første gang bange for at blive opdaget, som den "sex-forbryder" han er. Et par afsnit senere kommer Beck-Nielsen sammen med nogle kamerafolk ind på badeværelset, hvor Herman har gemt sig for at læse avisen med artiklen om børneporno. Han prøver imidlertid dog at undvige, da han har en mistanke om, hvad de vil, og det bliver bekræftet i slutningen af kapitlet med ordene »*Det, vi gerne vil snakke om,*« *begyndte han og rakte mikrofonen frem, »er dit forhold til porno på nettet.*«⁷ Fra dette sted begynder problemerne for alvor at tage fart. Herman finder ud af, at B&B ikke alene overvåger kontorets computere, men også hjemmecomputere, og kan dermed så let som ingenting, finde frem til hvilke sider Herman har været inde på, og hvornår han har gjort det, og han beslutter sig for at gøre noget ved det.

Da Herman er blevet opdaget, og B&B's navn er blevet offentliggjort i sammenhæng med børneporno, bliver han fyret. Han tager dog fagforeningen i brug, fordi han mener at det er en uberettiget fyring, da siderne kun var til privat brug, og det er helt lovligt ifølge fagforeningen. Han får dog medhold i sagen, og bliver ansat igen. Da han for længst er gået fra sin kæreste, har han ikke rigtig nogen til at bakke ham op, men så møder han Rebekka. *Øjeblikket hvor hun var kommet gående tilbage mod bordet efter have været oppe i baren. Med perfekt siddende lavtaljede bukser på de smalle hofter, (...)*⁸ Her møder vi den mere materialistiske Herman, der bekymrer sig meget om udseendet på sin udkårne. Det får man

⁵ P.H. Sørensen, op.cit., side 56

⁶ P.H. Sørensen, op.cit., side 164

⁷ P.H. Sørensen, op.cit., side 171

⁸ P.H. Sørensen, op.cit., side 311

allerede en fornemmelse i starten, men den tager til i takt med, at misbruget af porno stiger, da de piger, han finder på nettet, er mere ideelle i forhold til hans daværende kæreste.

Han ser Rebekka første gang til et møde, der skal skabe forbindelser mellem personaler fra B&B og Kyner Kommunikation. Han falder hurtigt i snak med Rebekka, og får udviklet en god atmosfære. Herman er glad for, at hun går så meget op i sit udseende, for det passer lige ind i Hermans kram, som nævnt tidligere. I samtalen kan Herman dog ikke helt lægge sine pædofile tendenser på hylden: »Når man får et kram og et kys på kinden af en femårig pige, er det, som om alt det andet ikke betyder så meget.«⁹

Spindoktorer

*Tvang? Skolepiger? Historien var igen inden for rækkevidde.*¹⁰ Camilla Drejer, journalist på Dagbladet har lige fundet en sensationshistorie: Porno på nettet. Nu skal hun bare finde et offer, men det er ikke let, da de tilsyneladende eneste ofre i denne makabre sammenhæng, er de mænd, der prøver at komme ind på siderne, men bare bliver ledt rundt i en labyrint. Hun bestemmer sig for at optrappe sagen, og går derfor direkte til børneorganisationerne. Hun prøver intenst at få noget ud af samtaler med forskellige personer, men forgæves. Hun jagter den forsidehistorie, som hun bare skal have, inden hendes praktikperiode udløber.

Da listen med navne på firmaer, der har været inde på disse sider, bliver offentliggjort, og Herman bliver fyret, ser Camilla sit snit, til at "headhunte" Herman, som hun har fundet via Beck-Nielsen, der har ytret sig til pressen om sagen. Hun ved, at læserne er tørstige efter at se en eller anden blive hængt ud i pressen, og Camilla får Herman til at sige ting til hende, han ikke burde have sagt. Han taler, før han tænker, og det udnytter Camilla.

Camilla er et eksempel på, at nogle journalister kan være en slags spindoktorer. De hænger folk ud, og hvis de bliver nødt til at fordreje sandheden, så gør de det. De "vinkler" sandheden, så den passer til det, de skriver om. Men samtidig kan man også sige, at de dikterer, det man skal tro på, og at deres udlægning af den pågældende historie er den rigtige. Eller som P.H. Sørensen selv siger: » (...) når journalister "vinkler historier", så

⁹ P.H. Sørensen, op.cit., side 308

¹⁰ P.H. Sørensen, op.cit., side 63

der opstår konflikt, der er nødvendig for at skabe en sensation.«¹¹ Mange mener, at det er usmægtigt, men mange hungre efter denne form for journalistik, fordi man gerne ser andre blive hængt ud offentligt.

Dog ser Nyholm, kontorchef i Videnskabsministeriet, på denne sag om porno på Internettet med helt andre briller. Han har ikke selv ønsket at deltage i dette, men hans minister har besluttet sig for at gå ind i sagen, og derfor bliver Nyholm nødt til at følge med, medmindre han gerne vil fyres. *Tag nu talepapiret, bad Nyholm indvendigt. (...) »Værdiøkonomien,« begyndte han, mens Nyholm for sit indre blik fulgte med ord for ord i papiret(...)*¹² I dette afsnit ser vi, hvordan Kristian Nyholm har ”spinnit” for sin minister ved at skrive en tale. *Men det afgørende spørgsmål ... »Og det er et signal, som det er vigtigt for mig at sende.« Nyholm kiggede forskrækket op. Ministeren havde taget øjnene fra talepapiret.*¹³ Her er det lige ved at gå galt, da ministeren begynder at improvisere i sin tale. Nyholm ønsker kun, at ministeren fremstår som en troværdig og klog mand, og derfor er det ham, der skriver talen, så ministeren kommer ind på de helt rigtige områder i sagen, og ikke udtaler sig dumt om et eller andet ligegyldigt på grund af ministerens manglende retoriske evner.

Det er indbegrebet på en spindoktor, vi ser her. En mand, der får andre personer til at fremstå som kloge mennesker ved samtidig at fordreje sandheden en anelse, så det falder ud til hans fordel. Det er kun det ydre, der tæller i denne sammenhæng. I den forbindelse ville det være relevant at tage følgende citat i brug: *Akademikerne og deres blikke forsvandt fra Nyholms bevidsthed i et fejende 360 graders spin.*¹⁴ Dette citat illustrerer meget godt den, til tider grusomme virksomhed, spindoktorerne har indstiftet. At fordreje sandheden, at viske alt væk, som er dårligt, og fremhæve det gode.

*Og så – på mindre end fireogtyve timer – var det lykkedes spindoktorerne at vende sagen fuldstændig på hovedet, så det fremstod (...) Man skulle ikke undervurdere dem, konstaterede Camilla.*¹⁵ Her hører vi faktisk en journalist udtale sig meget rammende om spindoktorer. Hun har forstået, hvad det hele handler om: spindoktorer prøver selvfølgelig at få sagen til at falde ud til deres egen fordel, og det sker ved at fordreje sandheden, men hun har ikke fået øjnene op for, at hun egentlig selv er en spindoktor. Hun dikterer

¹¹ G.B. Rasmussen, op.cit.

¹² P.H. Sørensen, op.cit., side 173

¹³ P.H. Sørensen, op.cit., side 174

¹⁴ P.H. Sørensen, op.cit., side 111

¹⁵ P.H. Sørensen, op.cit., side 59

befolkningen, hvordan de skal forholde sig til forskellige sager, og i dette tilfælde sker det ved at få Herman til at fremstå som den onde fyr, der udnytter skolepiger seksuelt.

Man kan kalde spin en form for kollektiv hjernevaskelse. Og det værste er, at der faktisk er folk, der hopper på den hver gang. Enten så gider de ikke bekymre sig om de ting, der sker i samfundet, eller også kan de ikke få øjnene op for, hvor skidt det egentlig står til. Dette er bogens problematik, og samtidig er det et fænomen, som P.H. Sørensen prøver at arbejde imod, og det gør han med citatet: *»Politikere og reklamefolk former demokratiet ved at appellere til den laveste følelsesmæssige fællesnævner. Befolkningen bliver manipuleret til at tro på det, som kun eksisterer i fjernsynet. Det skaber en masse pseudo-dagsordener og problemer som kun eksisterer som spin og manipulation.»*¹⁶ Her kan vi se, at P.H. Sørensen virkelig har fat i den lange ende af politikens virkemåde. Han tror stadig på, at demokratiet er den stærkeste fællesnævner, men han ved samtidig, at der ikke er så meget at gøre mod spin. *»Jeg tror på debatten og evnen til at nå frem til den mindst ringe løsning i en rationel diskussion.»*¹⁷

Bogen er et eksempel er det P.H. Sørensen vælger at kalde designerpolitik. Ministeren forsøger at "sælge" sine idéer til befolkningen, ved at love indgreb mod porno på Internettet, som størstedelen af befolkningen mener, at der er behov for. *»Det eneste, designerpolitikken bekymrer sig om, er, hvad flertallet i befolkningen føler, er problemer.»*¹⁸ Dette er P.H. Sørensens egen mening om designerpolitik. Han mener endvidere, at spin er farligt, da sammenhængen med virkeligheden forsvinder, og fornuften udebliver.

Den sidste part i bogen er marketingsbranchen. Hvem er de egentlig? Det er dem, der arbejder bag ved alt. Både aviser, organisationer og politikere bliver markedsført, ligesom gummisko gør det. Et meget markedsført projekt var i oktober 2002, da avisen DAGEN udkom for første gang. En avis, der lovede en masse til læserne ved at manipulere dem, og samtidig blev den markedsført så grundigt, at man næsten ikke kunne modstå fristelsen. Som P.H. Sørensen selv udtaler, troede han, at avisen havde *en vilje til at gøre en forskel.*¹⁹ Han faldt selv i fælden, og troede på det projekt, nogle havde startet, for at tjene penge, men sådan lød det jo ikke udadtil. De markedsførte sig selv som kompetente branchefolk, der ville gøre op med den almindelige og traditionelle avis. Avisen overlevede i 2 måneder.

¹⁶ T. Bisgaard Munk, op.cit.

¹⁷ T. Bisgaard Munk, op.cit.

¹⁸ T. Bisgaard Munk, op.cit.

¹⁹ T. Bisgaard Munk, op.cit.

Det er også det problem, vi har med Morten Kyner i bogen. Han fremstår som en meget kompetent reklamemand, der prøver at skabe succes for andre, men han tænker i virkeligheden kun på sig selv, og hvor mange penge han tjener. Til det udnytter han andre folks talenter, så han ikke skal lave hele arbejdet selv. Han udnytter mest Rebekka, og får hende til at tro, at hun er den bedste marketingsassistent, der findes. Man kan også kalde ham en spindoktor. Han fordrejer sandheden, for at hans kunder bliver glade, og måske vender tilbage, for at få lavet et nyt projekt.

Konklusion

”Spin” er en bog om dagens Danmark. Per Helge Sørensen beskriver samfundet, som han ser det fra sit meget kritiske synspunkt. Han ikke alene kritiserer spindoktorer, men også den almindelige borger, fordi den ikke gør noget, for at modsætte sig spindoktorer f.eks. ved at tage initiativ til den frie debat om samfundet. Han er meget interesseret i, at det er folkets mening, der skal frem og ikke spindoktorernes.

P.H. Sørensen giver i ”Spin” flere forskellige eksempler på spindoktorer, og det er dem han advarer imod.

Spindoktorer har en virksomhed, der arbejder i det skjulte, og det er helt klart også derfor, at Herman bliver viklet ind i dette spind af sladder og sensationslysten presse, da han ikke kender til de problemer, der kan være ved at bevæge sig steder hen på Internettet, hvor der ikke er mange andre, der bevæger sig hen, og illustrationen på forsiden viser, at når man først er fanget i nettet er det ikke til at komme ud af, før man er blevet ”slået ihjel”, ligesom fluer, der fanges af edderkopper.

Livet er fint på overfladen, men fyldt med problemer, der bare venter på at komme ud. Journalisterne skaber problemerne og konflikterne. De giver ikke en tanke til den almindelige borgers ve og vel, og det er på fuldstændig samme måde, som marketingsbranchen arbejder på. Den skal bare have praktet noget på de uvidende borgere, og den vil ikke kende forskel på at sælge gummisko og fremhæve organisationer. Alt dette sker på bekostning af ytringsfriheden og demokratiet, for hvis vi ikke havde de to fænomener, ville der ikke være et eneste marketingsfirma eller avis. De har lov til at sige, hvad de mener, og det er den almene borger, der bliver opslugt af deres fortolkning af sandheden.

Men hvilke interesser har de fire i denne sammensværgelse? Kontorchefen, Kristian Nyholm, vil gerne have, at han sætter sig selv i et godt lys hos ministeren, ved at han

”spinner” for ham. Journalisten, Camilla Drejer, vil så inderligt gerne have den forside, så hun kan blive ansat, og det får hun da også til sidst. Marketingsmedarbejderen, Rebekka, vil gerne bekræftes i, at hun kan noget. Hun vil gerne have succes, men hun finder ud af, at den ikke er så let at opnå, som der ellers står i hendes bog. Den almindelige borger, Herman, hvilke interesser har han? Han begynder først at få interesse, da han prøver at komme ud af spindet igen. Per Helge Sørensen har valgt at bruge meget barske eksempler på disse fakta, for at skabe kontrast mellem det vi tror, der er sandheden, og så den skjulte sandhed med spindoktorer, og man kan sige, at vores verden er meget overfladisk. Vi bekymrer os om, hvordan initiativer ”tager sig ud”, og hvordan man påvirkes af det. Det er en kold, kynisk og materialistisk verden, vi lever i.

Er ”Spin” et godt eksempel på realisme som begreb i litteraturen? Der er både argumenter for og imod dette spørgsmål. ”Spin” er for det første en fiktiv historie med et plot, der er skabt af forfatteren, for at skabe en kulisse med personer og ting, der **kunne** være virkelige, gennemlever begivenheder, der **kunne** være virkelige.²⁰ Den tager udgangspunkt i det daglige, og flere scener er også taget ud fra forfatterens eget liv. For eksempel er den sidste tv-scene taget ud fra forfatterens mange optrædener i tv-shows, og omskrevet, så det passer ind i plottet.

Det er en realistisk tekst, der er præget af realisme som den kunstneriske metode. Der er en fortløbende handling, der ikke bliver afbrudt, og beskrivelser og detaljer er en meget vigtig ting. Det specielle er, at den eneste person vi ikke får beskrevet med udseende, er Herman. Vi får kun beskrevet hans måde at være på. Nyholm beskrives dog også kun minimalt, men man får et indtryk af ham, når man hører om *Lædertasken, der havde fulgt ham siden studiet (...)*²¹ Man ser den meget stiledede mand for sig i jakkesæt med sin slidte lædertaske i hånden. Det var i hvert fald det indtryk jeg fik, da jeg læste om Kristian Nyholm første gang. Camilla Drejer bliver omtalt af ministeren, da han læser en artikel, der er skrevet af hende. Den vi får beskrevet allermest er Rebekka. Hun er så selvcentreret, og går meget op i sit eget udseende.

Men er det moderne litteratur at skrive historien fra fire vinkler? Det er svært at sige, men jeg mener, at han skriver på denne måde for at vise, at der ikke kun er én, der har magten, men netop denne afhængighed af hinanden, som jeg nævnte tidligere.

²⁰ P.H. Sørensen, op.cit., side 411 (efterskrift)

²¹ P.H. Sørensen, op.cit., side 19

Litteraturliste

Sørensen, Per Helge: "Spin"

Udgivelsesår: 2003

Lindhardt og Ringhof

Bisgaard Munk, Timme: "Ondskabens kommunikationsakse"

Interview med P.H. Sørensen

<http://www.kommunikationsforum.dk/artikler.asp?articleid=11094>

(Bilag)

Litteratursiden: "Biografi: Per Helge Sørensen"

<http://www.litteratursiden.dk/sw2990.asp>

(Bilag)

"Referat af *Spin*"

<http://www.litteratursiden.dk/sw17633.asp>

(Bilag)

Zangenberg, M.B. "Dansk Realisme A/S"

(*Baggrundsviden*) Politiken, 27. marts 2004

Politikens Hus

(Bilag)

Rasmussen, Gitte B. Spørgsmål til en "Spindoktor"

<http://www.litteratursiden.dk/sw14075.asp>

(Bilag)

Ondskabens kommunikationsakse

K-forum bringer her et interview med Per Helge Sørensen, forfatteren bag den nye roman SPIN. En korsfarer i kampen for demokrati fortæller her om ondskabens kommunikationsakse, som begynder og slutter, hvor de onde kommunikationsrådgivere bor

Af Timme Bisgaard Munk
Tirsdag d. 18. november 2003

Er PR-branchen ond?

Ja, PR-branchen er ond. Ond på en strategisk måde.

Hvad er det vigtigste budskab i din bog?

Budskabet i min bog er en advarsel. En advarsel mod, at designerpolitik kommer til at spille en stadig større rolle som erstatning for virkelig politik. Det er en proces af forfald, hvor politik bliver til marketing og design. Hvor lovgivning designes efter, hvad der sælges bedst på det politiske marked. Politikere og reklamefolk former demokratiet ved at appellere til den laveste følelsesmæssige fællesnævner. Befolkningen bliver manipuleret til at tro på det, som kun eksisterer i fjernsynet. Det skaber en masse pseudo-dagsordner og problemer som kun eksisterer som spin og manipulation.

I min roman prøver jeg at vise, hvordan løgn fører til nye løgne på bekostning af ytringsfriheden og demokratiet. Det første offer i dette forfald er det enkelte menneskes rettigheder som individ. På et politisk marked, hvor initiativer designes udefra fællesskabets følelser, er der ingen beskyttelse af de ytringer eller holdninger, som ligger på kanten af samfundet. Menneskerettigheder handler jo ikke om at beskytte det, vi alle sammen kan blive enige om. Ytringsfrihed og mindretalsbeskyttelse handler om at beskytte dem, vi frygter eller foragter. Nynazisterne, fundamentalistiske muslimer og alle de andre forkerte. Det er derfor menneskerettigheder gør ondt og gør en forskel. Menneskerettighederne forsvinder når politik bliver et marked for følelser. For markedet beskytter aldrig de svage og skæve. Markedet er mainstream og småborgerlighedens skytsengel. På markedet er menneskerettighederne blevet til pligten til at købe de produkter som andre køber. Taberen er fornuften, forskelligheden og idealerne.

Hvad er det farlige ved spin?

Det farlige er, at sammenhængen med virkeligheden forsvinder. Statsadministrationen er også begyndt at tage branding og designerpolitikken til sig. Begejstring og følelsesmæssige medløb bliver mere og mere det, som sætter dagsordnen i vores samfund. Det er meget farligt, fordi det sker på bekostning af fornuften.

Ingen bekymrer sig længere om, hvilke problemer samfundet i virkeligheden står overfor. Eller hvilke initiativer, der skal til for at løse dem. Det eneste, designerpolitikeren bekymrer sig om, er, hvad flertallet i befolkningen føler, er problemer. Og hvilke initiativer, flertallet føler, løser problemerne. Og så går koblingen til virkeligheden tabt. Er volden faktisk stigende i samfundet? Vil højere strafferammer løse problemet? Who cares! Hvis folk føler, volden er stigende, og hvis højere straffe kan tage højde for deres utryghed, så er designerpolitikeren tilfreds. Det er farligt.

Marketing og branding skal bruges til sælge gummisko – ikke lovforslag. Det er mit budskab. Demokratiet må baseres på fornuft og ikke følelser.

Hvad er dit kommunikationsideal?

Jeg er puritaner og minimalist. Jeg tror på debatten og evnen til at nå frem til den mindst ringe løsning i en rationel diskussion. Gammeldags og idealistisk, men sandt.

Hvad med din egen markedsføring af din bog – er du ikke din egen spindoktor?

Det går fint. Det er problemet med spin. Det virker. Og når alle de andre gør det, bliver man nødt til at følge trop. Vi er alle tvunget til, at blive en del af det for at trænge igennem støjen. Alligevel er der forhåbentlig en forskel mellem at spinne for en roman og bruge de samme metoder på et lovforslag. Selvom det måske kan virke en smule dobbeltmoralisk at tænke i branding og spindoktorteknikker for en roman, der netop advarer mod disse metoder.

Var DAGEN ikke et eksempel på den spin, du frygter?

Helt klart. Et gennem-brandet projekt. Og jeg faldt fuldstændig for det. Jeg var solgt fra første gang, jeg hørte om avisen. Jeg skrev selv artikler til Dagen. Men jeg følte naturligvis, at det var meget mere end bare spin og branding. Projektet havde en sjæl. Det var et forsøg på at skabe et nyt rum for en ny generation. En vilje til at gøre en forskel.

De skylder mig stadig dog nogle penge for mine artikler. Jeg har aldrig fået en krone for det, som jeg skrev. Jeg ved ikke, hvem jeg skal sende regningen til.

Per Helge Sørensen – Biografi

Født 1968 i Glostrup. Vokser op i sydlige forstæder.

Student 1987 fra Sankt Annæ Gymnasium. Påbegynder samme år civilingeniørstudiet ved Danmarks Tekniske Højskole (nu DTU). Involveres i 1989 i studenterpolitik og tilbringer det meste af de næste to år i Polyteknisk Forenings mødelokaler. Formand for foreningen i 1990/91.

1992: Orlov. Spiller jazzguitar på den Synderjyske Højskole for Musik og Teater og prøver kræfter med den københavnske jazzscene (den vandt). Bager pizzaer på hovedbanegårdens restaurant: "City Pizza og Burger".

Genoptager civilingeniørstudiet i 1993. Fuldfører i 1995 efter en enkelt afstikker med kodningsteori og bossanova-guitar i Brasilien i 1994. Speciale ved Institut for Matematik: "Binær indkodning af cykliske koder via isomorfi med pseudocykliske koder i dellegemer". (Kan rekvireres hos forfatteren).

Ansættes i 1995 i Forskningsministeriets nyoprettede kontor for IT-politik. Fungerer fra 1996-98 som sekretær for regeringens ekspertudvalg om kryptering. Konstitueres i april 1998 som kontorchef.

Forlader ministeriet i januar 1999 og bor de næste 6 måneder i Cuba og Mexico. Skriver her hovedparten af romanen "Mailstorm".

April, 2000: Medstifter af foreningen Digital Rights, der arbejder for ytringsfrihed og privatliv på Internettet (www.digitalrights.dk).

September 2000: Debuterer med roman "Mailstorm", en politisk thriller, udgivet på forlaget Centrum. Temaet er kryptering og overvågning på Internettet.

Arbejder sideløbende med forfattervirksomheden som konsulent inden for Internet og IT-sikkerhed.

Spin af Per Helge Sørensen

En utrolig morsom og samfundssatirisk roman om magt og afmagt i dagens Danmark. Er det medierne, reklamebureauerne, spindoktorerne eller politikerne, der sætter dagsordenen? Og hvad gør den lille mand, når han bliver fanget i et spin(d)?

Hvor er magtens centrum i dagens Danmark? Ja, jeg har personligt altid været så naiv at tro, at den lå inden for Christiansborgs mure. Men efter at have læst Per Helge Sørensens seneste bog "Spin", er jeg ikke længere så sikker: Er der overhovedet ét centrum ... eller er der flere? Og er det medierne, reklamebureauerne, spindoktorerne eller politikerne, der sætter dagsordenen?

Samme spørgsmål tror jeg også bogens hovedperson (eller offer), Herman, kunne tænke sig at få svar på. Hermann er en fyr i 30'erne, kæreste med Karin, en pige med ridebukselår, der ikke er helt så smart som de andre piger. I et svagt øjeblik drømmer Herman sig væk fra hverdagen og bevæger sig ud på internettets mere grå sider: Dér hvor pigerne ikke har så meget tøj på, og hvor de måske heller ikke er helt så gamle, som de burde være. Det kommer han til at fortryde ...

For der står mange mennesker på spring for at udnytte situationen. Der er en kontorchef, der har brug for en sag, så han kan vise sin minister, at han er med på beatet. Der er journalistpraktikanten, som bare SKAL have en forside på Dagbladet – koste hvad det vil. Og så er der det smarte reklamebureau, der skal hjælpe en børneorganisation med at opfinde en sag, de kan profilere sig på. Alle kan de enes om at kaste sig over "den grænseoverskridende netporno" ... og Herman!

"Spin" er spændende som en thriller, hvor spændingen stiger i takt med, at nettet strammes om den "stakkels" Herman. Det er en morsom og samfundssatirisk roman, hvor de fleste af personerne er beskrevet som både kyniske og dobbeltmoraliske. Embedsmændene tænker kun på at have noget at skrive på finansloven, mens konsulenterne og reklamefolkene skal have noget at fakturere – også selvom det er "fuldstændigt fiktive, men vanvittigt udgiftskrævende aktiviteter".

Det er en skæmmende bog, der siger noget om, at når lavinen ruller, så er der intet, der kan stoppe den. Journalisten skal nok få sin forside, om den så er sand eller ej, det gør knapt så meget. Og ingen tænker på mennesket bag historien. Men skal man se positivt på det, så kan Herman være glad for at, i morgen er det hele glemmt ... for der er en ny forsidehistorie klar.

Dansk Realisme A/S

Realismens umulige og uregerlige sprælskhed i ny dansk litteratur

'Realisme' er formentlig et af de mest umulige ord, litteraturvidenskaben og –kritikken nogensinde har opfundet. For hvordan er det nu lige, Virkeligheden ser ud og opfører sig? Det er der vist ret delte meninger om, fra Platon til Fogh Rasmussen.

Og hvordan ser den litteratur ud, som tager sig for at afbilde virkeligheden? Det er der atter en gang påfaldende varierende opfattelser af, fra Aristoteles til John Chr. Jørgensen. Kaster vi et blik på den gode gamle ærkerealist Balzac, rummer hans romaner de mest fantastiske og bizarre elementer, såvel som højspændt filosofiske og lommefilosofiske refleksioner – alt sammen uvirkeligt mange lysår væk fra til eksempel en Christian Kampmanns dæmpede beskrivelse af dansk middelklassevirkelighed i 1960'erne.

Og hvordan er både Balzac og Kampmann 'realister'? Det er med realismen, som Augustin sagde, det var med tiden: Når ingen spurgte, vidste han godt, hvad det var, men lige så snart han skulle besvare spørgsmålet 'hvad er tid?', blev han i dyb vildrede. Denne tåge damper uvilkårligt rundt i gaderne, når man tager et strejftog rundt i de sidste fem-ti års opblussen af dansk samtidsrealisme: Den spænder over en Vinn Nielsens og en Ejersbos Aalborg, en Svend Åge Madsens Århus, en Q.Holms, Dalagers og Guldagers København, en Sonnergaards Nordvestkvarter og Virum, en Eberts Vesterbro, en Camilla Christensens Gladsaxe... Alle vidt forskellige skildringer af mennesker og byer og virkeligheder i Dannevang nu for tiden.

Arkefordommen er her tilsyneladende, at jo mere socialgruppe 5 vi får at se, jo mere virkelig er skildringen. Folk i flerfarvede joggingsæt, der sidder med klirrende guldøl i plastikposen på en bænk, er af uransagelige årsager 'mere virkelige' end dem, der sidder på havnen i Vedbæk og bæller Chateau Petrus iført Cerrutti og Gucci. Måske er det på tide enten helt skrotte 'realisme'-termen som ubrugeligt vag eller i stedet at anerkende dens iboende og fuldkommen ustyrlige mangfoldighed?

Det får man i hvert fald en ubændig lyst til ved mødet med den seneste trio af danske, nyrealistiske romaner: Nis Jakobs sprælsksatiriske og sindssvagt spændende 'Mesteren fra Mors', Mads Nygaards groteske og inderlige 'Den gamle mand med trækvognen', og Benn Q. Holms tjekket nedtonede, men også lidt blege 'Frederik Wenzels rejse'. Hvad har de til fælles? Den spontane tro på jeg-fortællerens autoritet, på plottets medrivende evne, der lever og ånder, og på at virkeligheden findes derude, og ser sådan ud i Danmark anno 2004 – og ikke mindst uviljen mod at befatte sig uforholdsmæssigt med stilens og formens fletværk: Sproget er noget, der sparker en handling i gang, ikke en uigennemsigtig mur, der skærmer for udsynet til virkeligheden. Men så springer forskellene så sandelig også i øjnene!

Skulle man hengive sig til tidens grasserende tv-tendens til at lave boligprogrammer, kan man sige, der er tale om tre ganske forskelligt indrettede litteraturværker. Nis Jakob dyrker de vilde farver – pink, orange, lysegrøn – og har en sprælsk, retroagtig stil, med lige dele Verner Panton og Jasper Morrison: en livlig kynisme parres med en vittig rørstrømskhed og en hårdtslående kritik af politisk og moralsk dårlighed i den nyere danmarkshistorie. Et sted griber statsministerfruen sin mand på fersk gerning, mens hans unge chauffør tager ham bagfra: »Endelig fik hun revet sig fri af det rædselsfulde syn. I samme sekund drejede Jens hovedet og opdagede hende. Det gav et spjæt i ham. Han tumlede fremover med den anden mand hen over sig«.

Mads Nygaard derimod satser på en blanding af omhyggeligt koreograferet socialrealisme fra bunden af samfundet, de obligatoriske kakkelborde, fyldte askebægre og lortebrune farver, med et pletvis grotesk indslag af sproglig udsyretthed: som et litografi af Tal R midt i betonslummen fra Brøndby Strand, f.eks.: »Du er jo kraftedeme blevet satanist, Melbolle. Og det siger jeg dig... når du kommer ud igen, skal jeg lære dig at være sørgelig på en god måde. Kim Larsen. Kim Larsen. Det kan sgu da ikke være så svært, Melbolle«.

Benn Q. Holm derimod er den stilsikre københavnske akademiker med bopæl på Bryggen, her har vi en blegfiset cremefarvet minimalisme, lidt bøger og smagfuld kunst, parret med det sensible, men også en kende narcissistiske portræt af en yngre middelklasselærers 'Hærværk'skvababbelser hen over små 24 timer en junidag og nat; det lyder f.eks. sådan her: »Jeg havde købt italienske mandelsmåkager og nåede heldigvis at støvsuge, inden det ringede på dørtелефonen«. Ja heldigvis ...

Tilsammen tegner de tre indretningsstrategier måske et halvvejsdækkende billede af den danske nyrealismes tilstand lige nu: En heftigsatire (og guderne skal vide, at satiren er mere nødvendig end nogensinde), en groteske fra Underdanmark, og en sobertanæmisk og lunken-glad skildring af den danske middelklassemands små og store (især små) problemer. Satiren, grotesken og anatomien, hvis man skulle sammenfatte det i tre ord. Værkernes indbyrdes forskellighed kommenterer diskret hinandens egenart. Hos Nis Jakob lader virkeligheden sig skildre i en munter forvrængning, der tenderer mod at udelade enhver dybde for desto skarpere at kunne tegne en vellignende karikatur. Her er tale om en art vittig hyperrealisme – efter det græske forholdsord 'hyper', der betyder 'over' eller 'ud over', her brugt fordi forfatteren suverænt sætter sig ud over f.eks. den psykologiske romans krav om en dybtgående sjæleskildring og hengiver sig til typernes karneval.

Hos Mads Nygaard finder vi derimod en underligt sentimental og grovkornet groteske, den kan vi betegne som hyporealisme, igen efter det græske 'hypo', der betyder 'under', her fordi forfatteren tydeligvis anser det for afgørende vigtigt at bevæge sig ned i det såkaldte Underdanmark. Og endelig er der hos Benn Q. Holm tale om en pletvis skarp og neddæmpet middelklasseanatomi (der stilistisk er som en fotokopi af hedengangne Christian Kampmann), den kunne vi jo kalde standardrealisme, i mangel af bedre, den laver en standardiseret beskrivelse af middelsegmentets middelproblemer i en let gråmeleret middelstil. Hyperrealisme, hyporealisme, standardrealisme ...

Termerne kunne vokse vildt, og man kunne tilføje et utal andre, og man kunne påvise podninger og hybrider, crossovers og bastarder, hvis man som en gemen lille Linné gerne ville klassificere, kortlægge og kategorisere. Hovedsagen er måske – på tværs af alle disse flimrende forskelligheder – at alle tre forfattere frontalt angriber, molesterer og danser med den såkaldte Virkelighed, og at de alle tre har en presserende interesse i den, er intenst engageret i dens art og indebyrd. Men så snart vi har sagt det, støder vi mod den indvending, at al litteratur hjælpeløst og restløst er i og af denne verden, og at det derfor ikke giver mening overhovedet at skelne mellemvirkelighedsbegærende og uvirkelighedsvendt fiktion. For alt, og dermed intet, er jo virkeligt. Derfor er det kun med et vist mål af ironi, man kan tale om Dansk Realisme A/S som et fiktionalt aktieselskab, rigtig mange og hysterisk uensartede aktionærer har pant i.

MIKKEL BRUUN ZANGENBERG
bog@pol.dk
Fra Politiken d. 24. marts 2004

Spørgsmål til en "Spindoktor"

Interview med Per Helge Sørensen af Gitte Buur Rasmussen, Århus Kommunes Biblioteker

Hvad mener du selv er det vigtigste tema i din nye roman, "Spin"?

For mig er bogens vigtigste tema virkeligheden - eller sandheden, om man vil. Det, jeg gerne har villet skildre, er den frakobling fra virkeligheden, som jeg ser som en generel tendens overalt i det moderne samfund:

- når mennesker tager stilling til deres liv ud fra reklamebureauernes fantasiverden frem for deres egne følelser indeni.
- når ministeriet vurderer politiske initiativer ud fra hvilke smarte buzzwords, de kan lanceres under, frem for hvilken indvirkning (om nogen), de vil få på borgernes dagligdag.
- når journalister "vinkler historier", så der opstår de konflikter, der er nødvendige for at skabe en sensation
- når interesseorganisationer brandes som gummisko og tilrettelægger deres indsats ud fra det, som appellerer til befolkningens følelser snarere end de områder, hvor en indsats rent faktisk er påkrævet.
- når virksomheder begynder at vurdere deres ansatte på, om de lever op til virksomhedens "etiske værdisæt", snarere end om de passer deres arbejde.

Det, jeg ønsker med historien, er at vise, hvilke konsekvenser det kan få for demokratiet - og for den enkelte borger - hvis man giver totalt køb på virkeligheden/sandheden og tilrettelægger samfundsudviklingen ud fra, hvordan initiativer "tager sig ud", og hvilke følelser, de vækker i folk.

Du tager meget nutidige emner op i dine romaner - internettets, mediernes og reklamens magt. Hvad skyldes det?

Det skyldes nok især, at jeg skriver ud fra en personlig indignation - særligt omkring politiske emner. Jeg er ikke i så høj grad drevet af en trang til at lege - eller eksperimentere med sproget, men snarere ud fra en trang til at udtrykke min mening om de ting, der sker i samfundet. Det, jeg ønsker, er at vise læseren, hvad der faktisk foregår bag kulissen og via den gode historie at få læserne til at tage stilling til problemstillinger, som de ikke ville have orket at sætte sig ind i, hvis de havde mødt dem i et læserbrev eller en dagbladskronik.

Dermed kommer mine romaner også automatisk til at handle om de ting, der er centrale for samfundsdebatten netop nu. Og medierne og reklamebureauernes rolle i den offentlige debat er for mig et af de centrale temaer i øjeblikket. Et tema, som kan få mig op af stolen - og som dermed virker som drivkraft for min skriveproces.

Er der selvoplevede begivenheder bag dine bøger?

Både i min første roman, Mailstorm, og i Spin er selve plottet ren fiktion. Men flere af romanernes enkeltscener baseres på mine egne oplevelser - selvfølgelig i tilrettet form, så de passer ind i plottet.

F.eks. er stort set alle scener med journalistpraktikanten i Spin baseret på mine egne oplevelser med journalister og med de metoder, der anvendes, til at "skære virkeligheden til", så den passer ind i den vinkel, som journalisten på forhånd har lagt sig fast på.

Også den store tv-scene i slutningen af Spin er baseret på mine oplevelser med at deltage i debatprogrammer m.v. i dansk tv. Og så er mange af scenerne i romanens Vidensministerium naturligvis baseret på mine egne oplevelser som embedsmand i det daværende Forskningsministerium.

Din romandebut, "Mailstorm", var en thriller, mens du med "Spin" bevæger dig over i den samfundskritiske genre. Hvorfor har du skiftet genre? Og hvad kan "Spin", som en debatbog om samme emne ikke kan?

Problemet med krimi og thriller genren er, at de ofte "kalder på klichéerne". Det sker f.eks., hvis du slår nogen ihjel - som man jo ofte gør i den type bøger for at skabe spænding og sætte handlingen i gang. For lige så snart du som forfatter står med liget i hånden (eller på gulvet eller hvor det nu end befinder sig), melder der sig en række problemer.

For det første bliver du ofte nødt til at sende en række "professionelle" på banen: kriminalassistenter, retsmedicinere osv. Personer, som man har mødt i så mange bøger og film, at det er meget vanskeligt at undgå stereotyperne: den hårdkogte kriminalassistent, den kyniske retsmedicinere osv. Selvfølgelig kan det gøres godt - men det er faktisk svært. Klichekløften er dyb, og kanten er fedtet...

Derudover opstår det problem, at du ikke kan tillade at lade din hovedperson reagere naturligt på situationen. Hvis man som rigtigt menneske bliver vidne til et mord, bliver man jo voldsomt chokeret og skal have krisehjælp og bliver alt andet end handlekraftig. Den går jo ikke i en thriller. Vi kan ikke vente 5 kapitler, mens hovedpersonen går til psykolog. Hovedpersonen er nødt til at kridte skoene og gå i gang med at opklare mysteriet. Og dermed støder vi igen ind i en kliche: hverdagsmennesket, der pludselig bliver hårdkogt superhelt. En kliche, som jeg måske selv synes jeg var lige lovlig tæt ved at lande i med hovedpersonen i Mailstorm, som er forbavsende handlekraftig og snarrådig, når skurkene er i hælene på ham.

Dette var en af grundene til, at jeg i Spin gerne ville af med liget. Min tanke var, at bruge hverdagen og arbejdslivet som spændingsgenerator i stedet. Livet på arbejdspladsen kan jo være meget nervepirrende - særligt, hvis du som Herman i Spin er ved at blive fanget i noget forkert, der kan få dig fyret. Og i forhold til arbejdslivets udfordringer er det meget nemmere at lade personerne reagere realistisk. Hvad gør man, hvis man har begået en fejl, og chefen er ved at opdage det? Her er der ingen krisehjælp at hente - og ingen brug for retsmedicinere. Her er det moderne menneske på hjemmebane - og det kan sagtens blive spændende.

Derudover synes jeg, at satiren var det rigtige valg til at beskrive det tab af virkelighed og den manipulation med sandheden, som romanen skulle handle om. Meget af det, der foregår i ministerier og omegn er jo absurd teater på et meget højt niveau. Derfor havde jeg en klar fornemmelse af, at det kunne blive morsomt at beskrive livet i den verden.

Samtidig er den bedste måde form for kritik jo ofte humoren. Den alvorlige kritik kan være svær at acceptere for den, der bliver kritiseret - og reaktionen bliver ofte modstand og afvisning. Grinet er sværere at feje af banen - og kritik er måske også lettere at tage ind, hvis du kan grine lidt af dig selv.

Og dermed er vi også lidt inde på det, romanen kan, som debatbogen ikke kan. Nemlig at få problemstillingerne ind under huden på læseren. Dels fordi du med romanen har den gode historie som drivkraft. Og dels fordi du overlader det til læseren at formulere problemstillingerne og drage konklusionerne. I stedet for at læse en kronik om, hvordan "mediemanipulation sætter demokratiet ud af kraft og gøre den enkelte borger til forsvarsløs syndebuk", ser læseren Herman komme længere og længere ud i sumpen og konkluderer på egen hånd, at "det er de onde mediemanipulatorers skyld".